

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Студентки 4 курсу, 18 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
освітньої програми «Публічне
управління та адміністрування»

Пономаренко
Ілони
Сергіївни

(підпис студента)

Науковий керівник
к.держ.упр.

Динник
Ірина
Петрівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
к.держ.упр.

Динник
Ірина
Петрівна

(підпис гаранта)

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології
Кафедра публічного управління та адміністрування
Освітній ступінь: бакалавр
Спеціальність: публічне управління та адміністрування
Освітня програма: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«30» грудня 2022 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студентіві

Пономаренко Ілоні Сергіївні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: «Взаємодія органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства»

Затверджена наказом ректора від «26» грудня 2022 р. № 3711

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: 12.05.2023

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Метою роботи є обґрунтування й розробка пропозицій щодо напрямів удосконалення взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

1.1 Сучасний стан та тенденції взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства

1.2 Аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на взаємодію органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства

РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

2.1 Механізми взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства

2.2 Напрями удосконалення взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

4. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 24.11.2022	24.11.2022
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 30.12.2022	30.12.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.03.2023	20.03.2023
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.04.2023	20.04.2023
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 10.05.2023	10.05.2023
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 10.05.2023	10.05.2023
7	Зовнішнє рецензування випускної кваліфікаційної роботи	До 12.05.2023	12.05.2023
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	12-05. 17.2023	12-05. 17.2023
9	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 22.05.2023	До 22.05.2023
10	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

5. Дата видачі завдання «30» грудня 2022 р.

6. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

_____ (прізвище, ініціали, підпис)

7. Гарант освітньої програми Динник І.П.

8. Завдання прийняв до виконання студент _____

_____ (прізвище, ініціали, підпис)

9. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему.

Взаємодія органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства є надзвичайно актуальною з кількох причин. Інститути громадянського суспільства відіграють вирішальну роль у просуванні демократичного врядування, виступаючи за прозорість, підзвітність та участь у прийнятті урядових рішень.

У випускній кваліфікаційній роботі студентом розглянуто сучасний стан та тенденції взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства; проаналізовано зовнішні та внутрішні фактори впливу на взаємодію органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства; охарактеризовано механізми взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства та розроблено пропозиції щодо визначення напрямів удосконалення взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Проведений аналіз дозволив визначити проблемні питання у сфері взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства. Завдання поставлені в роботі виконані в повному обсязі, що підтверджено висновками.

Випускна кваліфікаційна робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Робота написана на достатньому науковому рівні, є самостійним дослідженням студента, повністю розкриває обрану тему.

Вважаю, що випускна кваліфікаційна робота заслуговує позитивної оцінки, а її автор, Пономаренко Ілона Сергіївна на отримання кваліфікації бакалавра зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____

_____ (підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Динник Ірина Петрівна _____

_____ (підпис, дата)

Висновок про випускну кваліфікаційну роботу:

Випускна кваліфікаційна робота студента Пономаренко І.С.

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми: Динник І.П. _____

_____ (підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л. _____

_____ (підпис)

«12» травня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	6
1.1 Сучасний стан та тенденції взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.....	6
1.2 Аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на взаємодію органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.....	15
РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	23
2.1 Механізми взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.....	23
2.2 Напрями удосконалення взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.....	28
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37

ВСТУП

Актуальність теми. Взаємодія органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства є надзвичайно актуальною з кількох причин. Насамперед, інститути громадянського суспільства відіграють вирішальну роль у просуванні демократичного врядування, виступаючи за прозорість, підзвітність та участь у прийнятті урядових рішень. Взаємодіючи з інститутами громадянського суспільства, органи виконавчої влади можуть краще включати погляди громадськості в свої процеси прийняття рішень і сприяти більш інклюзивному та демократичному врядуванню. Їх взаємодія сприяє підвищенню ефективності політики, адже інститути громадянського суспільства часто мають унікальний досвід, знання та розуміння соціальних проблем і потреб громади. Взаємодія між органами виконавчої влади та інститутами громадянського суспільства може сприяти зміцненню довіри та взаєморозуміння між владою та громадськістю. Це може сприяти більш конструктивним і плідним відносинам між урядом і громадянським суспільством, а також більшій довірі громадськості до державних установ.

Інститути громадянського суспільства відіграють вирішальну роль у забезпеченні відповідальності державних установ за їхні дії та рішення. Взаємодіючи з інститутами громадянського суспільства, органи виконавчої влади можуть отримувати відгуки та критику, контролювати їхню роботу та визначати можливості для покращення.

Інституції громадянського суспільства часто працюють над вирішенням соціальних проблем, сприянням соціальному розвитку та надають послуги вразливим групам. Взаємодіючи з інститутами громадянського суспільства, органи виконавчої влади можуть спільно працювати для досягнення цих цілей, використовуючи ресурси, досвід та знання як уряду, так і громадянського суспільства. Таким чином, взаємодія між органами виконавчої влади та інститутами громадянського суспільства є актуальною, оскільки вона може

сприяти демократичному врядуванню, підвищувати ефективність політики, зміцнювати довіру, посилювати підзвітність і заохочувати соціальний розвиток.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування й розробка пропозицій щодо напрямів удосконалення взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких дослідницьких завдань:

- розглянути сучасний стан та тенденції взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства;
- проаналізувати зовнішні та внутрішні фактори впливу на взаємодію органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства;
- охарактеризувати механізми взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства;
- сформулювати пропозиції щодо визначення напрямів удосконалення взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Методи дослідження. Для вирішення визначених завдань, у процесі дослідження використано сукупність загальнонаукових та спеціально-наукових методів, зокрема: аналізу, синтезу, узагальнення, системний та структурно-функціональний, порівняльно-правовий, формально-юридичний. Прогностичний метод, що передбачає узагальнення незалежних характеристик опрацьованих матеріалів для формулювання висновків, пропозицій щодо визначення напрямів удосконалення взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 48 сторінок, з них 39 сторінок основного тексту. Робота включає 6 таблиць. Список використаних джерел налічує 53 найменування.

РОЗДІЛ 1. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

1.1 Сучасний стан та тенденції взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства

Громадянське суспільство являє собою суспільство зрілих громадян із високим рівнем економічної, соціальної, духовної, політичної культури, яке спільно з державою утворює розвинені політичні та правові відносини, взаємодіє з нею заради спільного блага; це суспільство вільних громадян, яке вільне від держави, але взаємодіє з нею заради спільного блага [42, с. 47].

Соціальна структура громадянського суспільства включає в себе такі соціальні спільності [20, с. 24] :

- суспільно-політичні (партії, рухи, блоки, об'єднання, клуби);
- релігійні (конфесії, церкви, секти), професійні спілки, об'єднання людей певних соціальних категорій (підприємці, лікарі, ветерани, жінки, молодь);
- екологічні (товариства, рухи, клуби), спортивні (товариства, клуби, спілки, секції);
- місцеві територіальні муніципальні утворення (місцеве самоврядування та територіальне громадське самоврядування).

Як визначають сутність громадянського суспільства та його роль у суспільній діяльності науковці-політологи, соціологи, філософи, розглянемо у табл. 1.1.

Погляди науковців на сучасне громадянське суспільство

Науковці	Стислий виклад думок
<p>А. Михненко та С. Кравченко [18, с. 8–9]</p>	<p>Громадянське суспільство є контурною нормативно-правовою схемою, не наповненою реальним змістом. Формування механізму взаємодії між органами публічної влади (зокрема, органами виконавчої влади) та громадянським суспільством – це складний, системний процес, тому що, хоча й не існує єдиної універсальної моделі взаємодії громадянського суспільства і демократичної держави, в основі лежить роль демократичної держави як представника громадянського суспільства, а не навпаки.</p>
<p>Горбань О.В. [4, с. 68]</p>	<p>Громадянське суспільство як спільності, солідарності людей, згуртовує необхідністю протистояння зовнішній загрозі варварів, завойовників-кочівників, стихіям природи і т.п. Спільність виявляється, таким чином, замкнутою, самоідентифікуючись та самопідтверджуючись на основі жорсткого протиставлення «свій/чужий». Процес самозамикання може отримати своє продовження і нову якість самоорганізації, коли дихотомія «свій/чужий» перетворюється в активну дихотомію «свій - ворог». Очевидно, що це суспільство, в тій чи іншій мірі, стає авторитарним, ієрархічно організованим.</p>
<p>Е. Внук-Липинський [11, с. 29]</p>	<p>Громадянське суспільство - це люди певної території, які не живуть за рахунок виконання державних функцій і не в змозі безпосередньо здійснювати свої бажання, застосовуючи силу фізичного примусу. Але громадянство - це резервуар сил, який перебуває у стані вічного руху вперед, вічної нерівноваги у боротьбі за владу. А держава як політична організація людей має схильність до боротьби з поступом до творення твердих, непорушних форм. На думку дослідника, взаємовідносини громадянського суспільства і держави визначає закон, засадничим стосовно якого є взаємне обмеження права сильніших правом слабших, і навпаки. До інституційних передумов розвитку громадянського суспільства автор відносить: наявність</p>

	<p>публічного простору, що допускає вільну інституціоналізацію громадських сил; наявність суспільної (публічної) комунікації, невідконтрольної держави; наявність ринку, у рамках якого здійснюються різного роду взаємодії по обміну цінностями та послугами, а також захист приватної власності.</p>
<p>М.М. Ховард [50, с. 39]</p>	<p>Громадянське суспільство є найважливішою частиною громадського сектору, що займає місце між державою і сім'єю, втілену в різних добровільних організаціях громадян. М.М. Ховард формулює вимоги до інститутів, які повинні бути ефективними, шанованими і обов'язковими; актуальними, відповідати суспільним потребам, традиціям або культурі суспільства; потрібен час (іноді десятиліття і покоління), щоб нові інститути утвердилися і довели свою ефективність. Проблеми становлення громадянського суспільства, зокрема в його організаційно-структурних вимірах, доволі часто підсумовуються поширеною тезою про слабкість громадянського суспільства в посткомуністичних країнах. На його думку, організації громадянського суспільства виконують захисну функцію в двох випадках: коли вони служать захистом громадян від потенційно загрозливої їм держави, а також коли вони є інформаторами влади та здійснюють на неї «тиск знизу».</p>
<p>Е. Гідденс [17, с. 148–149]</p>	<p>Вказує на зростання числа і різноманітності товариств взаємодопомоги, на неієрархічність їх будови, на участь їх членів у спільній діяльності і в розробці проєктів, на зв'язаність їх загальними моральними принципами. У той же час Гідденс вказує і на негативний аспект розвитку громадянської самоорганізації, коли окремі організації, виростаючи в розмірах, мають тенденцію до бюрократизації.</p>
<p>Юрген Хабермас [49, с. 42]</p>	<p>Відповідно до позиції громадянське суспільство - це феномен, інституційною основою якого є соціальні групи, організації і рухи «неполітичного» характеру. При цьому підході громадянське суспільство розглядається з одного боку як реальний розвиток по лінії громадських ініціатив нових соціальних рухів та іншої активності</p>

	подібного роду, а з іншого - свого роду вихідна база для реалізації моделі, в рамках якої «колективна ідентичність» або колективна свідомість буде поєднуватися з плюралізмом особистісних цінностей, а політична і економічна підсистеми будуть їм контролюватися.
Б. Хайнц [6, с. 14]	Відповідно до його концепції центром громадянського суспільства є публічна дискусія, що має місце у зв'язку із переговорами, в ході яких одна соціальна група стає солідарною з іншою. Громадянське суспільство складається з інститутів, корпорацій, клубів, судів та засобів масової інформації, в т.ч. Інтернет.
Джеффри Александер [25, с. 14]	Громадянське суспільство постає як сфера солідарності індивідів і їх асоціацій, яку підтримують громадську думку, культурні коди, ЗМІ, організації та асоціації, а також специфічні практики громадянськості, критики і взаємного поваги .

Джерело : узагальнено автором на основі даних [18, 4, 11, 50, 17, 49, 6, 25].

Підсумовуючи основні наявні тлумачення, можна виділити дві концепції, що лежать в основі сучасного соціально-філософського розуміння даної проблеми. Вони склалися історично і існують зараз. Згідно з першим трактуванням, громадянське суспільство ідентифікується з державою особливого типу, в якому юридично забезпечені, політично захищені і ідеологічно обґрунтовані права і свободи особистості, в силу чого воно вважається «цивілізованим», тобто громадянським. Інше трактування громадянського суспільства пов'язане з уявленням про нього як про певну сферу соціуму - сферу позадержавних відносин, структур та інститутів.

Громадянське суспільство доцільно розглядати як розвинуту систему суспільних відносин, основу якої складають недержавні відносини, що реалізуються в діяльності інститутів громадянського суспільства – політичних партіях, громадських організаціях, ініціативах, громадських рухах, недержавних засобах масової інформації й здійснюють визначальний вплив на діяльність органів державної влади [6, с. 51]. Таке трактування громадянського суспільства

включає дві позиції, що ґрунтуються на аналізі реальності сучасного постіндустріального розвитку соціуму, що знаходиться в фазі постмодерну. Згідно з першою, громадянське суспільство є система незалежних і автономних від держави інститутів та відносин, заснованих на свободі особистості, політичний плюралізм та демократичному правосвідомості. У ньому присутні не тільки соціально-економічні, а й політичні зміни. Відповідно, і його інституційна структура включає не тільки «соціальні рухи» та інші непартійні громадські організації, а й політичні партії, точніше, їх непарламентські структури (на відміну від парламентських фракцій або «партій», які є органічною частиною держави) [25, с. 71].

Проаналізувавши визначені науковцями основні ознаки, що характеризують суб'єкти громадянського суспільства і різницю від других соціальних груп, маємо можливість визначити різницю між суб'єктами громадянського і негромадянського суспільства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Відмінності між суб'єктами громадянського та негромадянського суспільства

Негромадське суспільство	Громадянське суспільство
Таємність організації	Відкритість організації
Закритість	Прозорість
Структури, підпорядковані інтересам окремих осіб або груп осіб	Служить громадянам та суспільству
Мають вертикальну, ієрархічну структуру управління	Мають горизонтальну структуру управління
Антидемократичні, е-толерантні структури	Толерантні, прийняття рішень несе демократичний, дорадчий характер
Законодавчо не оформлений статус діяльності	Законодавчо захищений простір діяльності

Джерело: складено автором на основі даних [6, с. 272].

У сучасній теорії немає єдиної відповіді на питання про те, який саме стан системи соціальних відносин можна визначити як громадянське суспільство. Одні

дослідники вважають за можливе застосувати епітет «громадянське» до додержавного суспільства (такий підхід навряд чи є продуктивним, оскільки первісне суспільство припускало не автономію, а розчинення індивіда в родоплемінній групі); на погляд других, - що таким воно стає, коли з'являється держава; треті пов'язують його з розвитком капіталізму в економіці та перетворенням характеру відносин між владою і населенням, коли відносини між владою і підданими трансформувалися у відносини між владою та громадянами [7, с. 274].

Визначивши загальнотеоретичні підвалини взаємодії органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства, слід також звернути увагу на правову основу такої взаємодії. Взаємодія органів державної влади з інститутами громадянського суспільства є необхідною умовою якісного, своєчасного виконання функцій публічної влади [20, с. 42].

Звичайно, перелік нормативно-правових актів, які в тому чи іншому аспекті регулюють питання досліджуваної взаємодії, є невичерпним, тому визначимо лише базові, основні законодавчі акти, відповідно до яких реалізується державна політика у сфері взаємодії державної влади та інститутів громадянського суспільства. Розглянемо у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Нормативно-правова база регулювання інститутів громадянського суспільства

Вид	Назва нормативно-правового акту
Закон України [41]	«Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 року № 3166-VI
Закон України [35]	«Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 року № 794-VII

Закон України [29]	«Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI
Закон України [34]	«Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 року № 393/96-ВР
Закон України [27]	«Про громадські об'єднання»
Закон України [36]	Про Національну програму інформатизації від 01.12.2022
Постанова КМУ [39]	Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади
Постанова КМУ [33]	Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади
Постанова КМУ [31]	Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики
Постанова КМУ [32]	Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади
Постанова КМУ [9]	«Деякі питання територіальних органів Міністерства юстиції»
Указ Президента України [28]	«Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади»
Указ Президента України [37]	«Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки»
Указ Президента України [30]	«Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»
Указ Президента України [3]	«Питання сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні», яким було утворено Координаційну раду з питань розвитку громадянського суспільства як допоміжний орган при Президентові України

Джерело: складено автором на основі [41,35,29,34,27,36,39,33,31,32,9,28,37,30,3].

Важливим кроком у подоланні низки суперечностей розвитку громадянського суспільства націлений Указ Президента України від 27 вересня 2021 року «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки» [37] та першочергові заходи щодо її

реалізації, маючи за стратегічну мету створення сприятливих умов для розвитку в суспільстві громадської ініціативи та самоорганізації, формування та діяльності інститутів громадянського суспільства, налагодження партнерської взаємодії між ними та органами державної влади, органами місцевого самоврядування.

На сьогоднішній день сформована потужна політико-правова база для функціонування громадянського суспільства в Україні та ефективної взаємодії його інститутів з інститутами держави, але потенціал організацій громадянського суспільства неповною мірою використовується органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування для надання соціальних та інших суспільно значущих послуг.

Отже, на сьогодні в Україні відсутній ефективний громадський контроль за діяльністю органів державної влади (в тому числі, органів виконавчої влади), органів місцевого самоврядування; недостатньою є практика залучення громадськості до формування та реалізації державної політики та вирішення питань місцевого значення; спостерігається тенденція надання переваги державним і комунальним підприємствам та установам, що не сприяють підвищенню якості послуг та приводять до надмірного зростання бюджетного фінансування; відсутня єдина налагоджена державна інформаційно-просвітницька політика у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства.

Соціально-політичні зміни останніх років актуалізували необхідність розвитку громадянської освіти молоді. Проблеми громадянської відповідальності й позитивної ідентичності постали дуже гостро, оскільки Україна опинилася у вирі суперечливих політичних та соціокультурних тенденцій і викликів [3].

Також воєнний стан в Україні змінив громадянську свідомість українського народу. Протягом останніх восьми років формувалась достатньо потужна та вмотивована мережа організацій та команд, яка з першими пострілами 24-ого лютого дуже згуртовано відреагувала на різні виклики. У лютому-березні 2022 року молодь активно взяла участь у допомозі подолати війну, більша частина

молоді та населення у віці до 50-и років зайнялись волонтерством, пошуком допомоги як для Збройних сил України, так і для людей, які приїхали зі зруйнованих міст, тобто внутрішньо-переміщених осіб. У містах де бойові дії не проводилися, окрім державних навчальних закладів та державних пунктів допомоги, також і приватні підприємства створювали пункти допомоги потребуючим. Так, тренажерні зали створювали рекламу для своїх клієнтів та приймали допомогу від них у виді одягу, їжі, медикаментів, побутових товарів, промислових товарів та люди, які втекли від обстрілів свого міста проживання, могли прийти та взяти речі, які їм було потрібно. Молодь найкраще проявляла себе також і у онлайн підтримці шляхом волонтерства через телеграм-канали. До прикладу, був створений телеграм канал «волонтери України», де особи, переважно віком 15-26 років, займалися пошуком житла за низькими цінами чи безкоштовного поселення, їжі, транспорту, медикаментів у своїх містах та забезпечували направлення їх у потребуючі пункти, роблячи це все дистанційно.

Вже на 8-ий день війни з'явилася офіційна ініціатива для допомоги цивільному населенню «СпівДія», що була створена молоддю спільно із Координаційним штабом з гуманітарних та соціальних питань Офісу Президента, Міністерством молоді та спорту України та іншими міністерствами. Було створено 24 майданчики у 21 регіоні України, в яких українці по теперішній час отримують підтримку за різними напрямками [19].

З'явилася Національна молодіжна стратегія до 2030 року, на її виконання – державна програма «Молодь України» на 2021-2025 роки, пізніше і Закон України «Про основні засади молодіжної політики» [38]. В основі чого покладено розвиток молодої людини, створення сприятливих умов для навчання користуватися різними індивідуальними та колективними інструментами участі у тих чи інших процесах, спільно продукувати рішення на абсолютно різних рівнях, разом із державою втілювати свої ідеї у життя та контролювати результати.

Протягом 2022-2023 років створено програму «Молодіжний працівник», проєкт «Інтеграція молоді ВПО в малих громадах через молодіжні центри», у серпні - грудні 2022 року була втілена у життя дієва та ефективна програма «Доброго вечора, ми з України» [36].

Тобто, як вбачається, молодь стає все більш активною частиною економічного суспільства, громадянського суспільства - активною частиною розвитку країни.

1.2. Аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на взаємодію органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства

За останнє десятиліття роль громадських об'єднань в Україні поступово зростає. Громадські об'єднання беруть активну участь у виробленні, моніторингу та формулюванні суспільної думки про механізми та напрями реалізації державної політики у різних сферах: економічній, соціальній, духовній, культурній, молодіжній, екологічній, освітній, охорони здоров'я, організації дозвілля тощо [2, с. 272].

Інститути громадянського суспільства протиставляються державній владі, зрештою, станом на теперішній час, у зв'язку з воєнною ситуацією та в її результаті організацією благодійних фондів, волонтерів, більшої кількості громадських організацій, довіра до громадських (недержавних) інститутів зростає вдвічі, до державних установ довіра населення зростає значно у зв'язку із організацією допомог у ці скрутні часи.

Отже, соціальні інституції на основі практичного досвіду стають ефективним джерелом консолідації зусиль членів соціуму (людини та громадянина) та владних інститутів (органів державного управління).

Проблеми інституціоналізації громадянського суспільства, зокрема суспільного впливу громадських організацій, набули своєї актуальності ще у постпомаранчевий період, особливо в подіях Євромайдану та Революції Гідності 2013-2014 років. Досвід революції переконливо довів, що статистика громадських організацій, показники їх членства та організаційні структури громадянського суспільства є, звичайно, важливим, але недостатнім чинником, який сам по собі не робить громадянське суспільство дієвим та ефективним. Проілюструємо зазначену тенденцію "конфлікту інтересів" на прикладі інститутів громадянського суспільства. За логікою суспільного розвитку, інституціоналізація громадянської активності умотивована прагненням задоволення суспільних потреб [45, с. 144].

Створення інститутів громадянського суспільства не є метою цього суспільства, а лише формою (засобом) досягнення мети. "Владна" ж мотивація (у царині громадянського суспільства і взаємодії з ним) полягає в ототожненні масовою свідомістю громадянського суспільства з його інститутами, а потім – у використанні інституту громадянського суспільства для посилення легітимації влади й владних рішень. З одного боку, зосереджуючи суспільну увагу на розвитку інституту громадянського суспільства, а з другого – використовуючи державні механізми контролю за діяльністю його інституцій, створюється ілюзія тотожності суспільних і владних потреб та мотивів їх досягнення [45, с. 146].

Поширення COVID-19 в Україні на тлі воєнної агресії з боку російської федерації посилює негативні соціально-економічні тенденції в країні, а також зневіру в дії влади й правильності її рішень. Зростає кількість громадян, які оцінюють вибір руху країни в цілому як неправильний, а негативні оцінки ситуації навесні 2021 року стрімко наближаються до осінніх 2013-го. Розглянемо статистику відповідей громадян на поставлене питання «Якщо говорити в цілому, як Ви вважаєте, події в Україні розвиваються у правильному чи неправильному напрямі?» (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Результати опитування громадян (2014-2021 рр.)

	Серпень 2011	Серпень 2012	Жовтень 2013	Березень 2014	Травень 2015	Листопад 2016	Листопад 2018	Вересень 2019	Червень 2020	Березень 2021
У правильном у напрямі	16,1	19,7	15,4	32,3	14,3	17,4	12,0	57,0	18,8	17,7
У неправильно мунапрямі	61,9	57,6	65,4	40,7	67,6	66,8	78,0	17,0	61,3	66,4
Важко відповісти / не відповіли	22,1	22,6	19,2	27,0	18,1	15,9	10,0	26,0	19,8	15,9

Джерело : складено автором на основі даних [24].

Результати соціологічних досліджень засвідчують украй низький рівень довіри законодавчому й виконавчим органам влади, судовій системі, політичним партіям, органам правопорядку. Серед "лідерів" недовіри – суди й органи прокуратури, антикорупційні органи, державні службовці, парламент і уряд [2, с. 159].

Характерно, що серед суспільних інституцій найбільшу довіру громадяни висловили організаціям громадянського суспільства, де вплив держави є порівняно незначним (волонтерським організаціям, церкві, добровольчим рухам, громадським організаціям), а також державним інституціям «безпекового сектору» – Збройним силам України, Національній гвардії України, Державній прикордонній службі та Державній службі з надзвичайних ситуацій. Тобто, більшість громадян не довіряють органам влади і вважають, що Україна розвивається у неправильному напрямі. Зауважимо, що й громадські активісти в реалізації суспільно значущих завдань мало розраховують на владу й вітчизняні суди [45, с. 272].

Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва проведено опитування серед представників громадських організацій. Дослідники поцікавилися у керівників інститутів громадянського суспільства: які механізми впливу на владу, на їхню думку (з урахуванням досвіду взаємодії), є найбільш ефективними? Вони засвідчили порівняно низький рівень ефективності звернення до вищих владних і судових інстанцій. Ефективнішими, на думку опитаних, є використання можливостей засобів масової інформації та звернення до міжнародних організацій [24].

Можливості матеріальної підтримки інститутів громадянського суспільства з боку вітчизняного бізнесу організаційно ускладнені. Так, згідно з чинними нормами законодавства, навіть благодійна допомога важкохворим оподатковується [2]. Держава на підтримку громадських організацій виділяє кошти в межах 0,05-0,1% бюджету, декларуючи співпрацю й фінансове сприяння реалізації соціальних проєктів.

Отже, мова йде про неpubлічність процедури розподілу коштів і про відсутність інформації про їх витрати та про ефективність реалізації проєктів громадської ініціативи у відкритих джерелах.

Щоправда, після Революції Гідності й початку воєнних дій на сході України більше уваги приділяється діяльності волонтерських організацій. Внесені у 2019 році зміни до Бюджетного кодексу забезпечили надання фінансової підтримки з державного бюджету організаціям ветеранів та особам з інвалідністю. Проте, відповідно до затверджених порядків використання коштів, фінансування з державного бюджету отримали лише всеукраїнські організації. Загалом у 2019 році на фінансування діяльності організацій громадянського суспільства з бюджету було виділено майже 887 млн грн. [51, с. 114].

Події останнього часу довели неефективність і незграбність донині наявної системи «взаємодії» держави та громадянського суспільства. Адже і Помаранчевий, і Євромайдан (як суспільно-політичні явища), і їх перемогу над

корумпованою владною верхівкою забезпечили передусім не «легалізовані відповідно до законодавства» інституції громадянського суспільства, а активність самих громадян. Навіть більше, у критичні для країни часи боротьби з військовою агресією і проявами сепаратизму самоорганізовані громадяни через «нелегалізовані» організації добровільно брали на себе функції консолідації суспільства і контролю за владою. Поза державними програмами, досить часто долаючи бездіяльність чиновників, ними була налагоджена система збору коштів на потреби української армії, забезпечення харчовими продуктами, ліками й навіть військовим обладнанням. З'явилися й активно підтримуються нові формати засобів масової інформації й комунікації [51, с. 157]. Волонтерські «неформальні» організації переймаються долями вимушених переселенців зазвичай ефективніше, аніж державні органи.

Зауважимо, що трансформація взаємодії політичних та громадських інституцій ускладнюється наявністю суперечностей, пов'язаних із поєднанням елементів адміністративного та демократичного управління, нижчим рівнем соціально-економічного розвитку країни на відміну від європейських країн, відсутністю ефективних механізмів захисту прав і свобод громадян, що, й призводить до відчуття населення відсутності демократії. Усвідомлення ж значущості вказаних факторів становлення громадянського суспільства та функціонування його інститутів повинні стати підґрунтям осмислення сучасних суспільно-політичних процесів.

Спонукальним же мотивом цієї теоретичної і практичної активності є незадоволення існуючим станом речей, динамікою й рівнем державно-політичного розвитку [24]. В умовах сьогодення коли йде активний розвиток науки і технологій активно впроваджується електронне урядування та електронна демократія. Все більше послуг, які надаються громадянам починають переходити у формат електронних. Активне впровадження електронного документообігу в

органах влади та розвиток сфери відкритих даних надають нові можливості для взаємодії громадянського суспільства з державою [51].

На початку третього тисячоліття Організація Об'єднаних Націй задекларувала принципи інформаційного суспільства та спільну для світу концепцію його побудови як орієнтованого на інтереси людей, відкритого для всіх і спрямованого на розвиток суспільства, в якому кожен міг би створювати інформацію та знання, мати до них доступ, користуватися і обмінюватися ними, мова йде про Женевську Декларацію принципів [8].

Сьогодні ми є свідками того, що розвиток інформаційного суспільства відбувається швидкими темпами за напрямом цифровізації. Ця складна світова тенденція наклала свій відбиток і на сучасні реформи в Україні, які здійснюються у межах т. зв. проекту «електронної», «безпаперової» держави, ініційованого Президентом України [47, с. 120].

Ми всі свідомі того, що цифровізація відкриває не тільки можливості для ефективної взаємодії, а й несе в собі потенційні ризики та загрози для прав людини в інформаційному просторі. Залишаючи осторонь організаційно-технічні аспекти практичної реалізації системи електронного конституційного судочинства в Україні, неможливо обійти питання доступу до конституційного судочинства в умовах сучасних українських реалій. Передусім, важливо зважати на дійсний стан цифрової грамотності українців. За соціологічними дослідженнями, 37,9 % осіб у віці 18-70 років мають цифрові навички на рівні нижче базового, 15,1 % – взагалі не володіють ними, тобто більше половини населення (53 %) знаходяться нижче позначки «базовий рівень» [14, с. 69]. Та і перевагами інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) користується не кожна в Україні людина. Також потрібно враховувати і те, що інститут конституційної скарги в Україні запроваджено зовсім недавно і відсоток їх (скарг) неприйнятності досі значний (при тому, що скарги подаються у більш звичній для нас, паперовій, формі).

Цифрові технології – це ще одна тенденція, яка впливає на все суспільство, а отже також на громадянські організації та їх відносини з установами. З новими засобами масової інформації та соціальними мережами з'явилися деякі види діяльності громадянських організацій суспільства (далі - ОГС) простішим і резонанснішим, однак із збільшенням онлайн і тимчасової активності та індивідуалізації, громадянські організації стають дещо зайвими. Теж саме можна спостерігати і в процесі консультації організовані установами. Процес консультації має стає ширшим, але менш глибоким [14, с. 70]. Щоб використовувати переваги цифровізації, громадянські організації мають продовжувати модернізувати свою діяльність не лише щодо реалізації програм, а й фандрейзингу, PR тощо з новими підходами. Інституції та громадянські організації повинні реалістично ставитися до цифровізації позитивні ефекти, але також і обмеження. Цифрові технології не повинні замінювати прямі відносини, а має скоріше доповнювати їх [14, с. 72].

Отже, навіть невпинне зростання кількості інтернет-користувачів, що відмічають, як міжнародні, так і вітчизняні експерти, ще не є показником готовності українців до так би мовити «цифри».

Тобто, можливості українців щодо доступу до цифрових технологій сьогодні нерівні, а проблема подолання цифрової нерівності державою не розв'язана [14, с. 70]. Про те, що це є завданням, передовсім, держави свідчать визнані у світі «інформаційні» стандарти. У Женевській Декларації проголошено, що держави мають вишукувати усі можливі засоби і заходи подолання розриву у цифрових технологіях та забезпечення справедливого і рівноправного розвитку, розширення доступу до ІКТ, створення цифрових можливостей для всіх [8].

Таким чином, з вищесказаного можна зробити висновок, що взаємодія державних інститутів з інститутами громадянського суспільства є важливою умовою існування правової демократичної держави. Взаємна довіра інститути громадянського суспільства та держави є умовою ефективної співпраці, а

громадська ініціатива є запорукою успішного діалогу та забезпеченням реалізації нормотворчих та правозастосовчих функцій.

РОЗДІЛ 2.

УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

2.1 Механізми взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства

Через початок повномасштабного етапу російської агресії проти України в державі було запроваджено правовий режим воєнного стану. На період його дії ухвалено низку змін, що стосуються діяльності ОГС. З метою збереження інформації та недопущення її незаконного використання станом на 24 лютого 2022 року було повністю заблоковано Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану» від 06 березня 2022 року № 209 [9] (далі – Постанова КМУ № 209) встановлено особливості, з урахуванням яких проводиться/забезпечується державна реєстрація, зокрема громадських формувань в умовах воєнного стану. Ця ж постанова забезпечила можливість проводити найбільш нагальні реєстраційні дії, а саме: створення благодійних організацій, громадських об'єднань та внесення змін до відомостей про них; зміни керівника юридичної особи у зв'язку з його смертю; зміни місцезнаходження юридичної особи. Державна реєстрація громадських об'єднань та благодійних організацій здійснюється безкоштовно [9].

Від початку повномасштабної російської воєнної агресії проти України спостерігається активізація міжсекторальної співпраці між органами влади, місцевого самоврядування та громадянським суспільством, за різними напрямками, що, зокрема, стосуються: вирішення проблем мешканців територіальних громад,

підтримки Збройних сил України, допомоги внутрішньо переміщеним особам, включно гуманітарної, правової, психологічної, евакуації, забезпечення прихистків та подальшого сприяння в пошуку житла й роботи [21]. З перших днів російсько-української війни у багатьох громадах мешканці самостійно організовувалися для розв'язання різних нагальних питань. Одним із ефективних інструментів організації забезпечення потреб мешканців у медикаментах, продуктах, під час розміщення людей у дорозі на ночівлю стали органи самоорганізації населення, які мають належний досвід та ресурсний потенціал. Позитивні практики вирішення проблем мешканців громад в умовах воєнного часу, коли є потреба швидко приймати рішення в інтересах безпеки мешканців, свідчать про необхідність створення органів самоорганізації населення в громадах, де немає місцевих старост і депутатів [52].

З метою налагодження гуманітарної допомоги місцевим мешканцям, переселенцям та військовим набувають поширення нові формати взаємодії органів публічної влади та організаціями громадянського суспільства.

У Національній стратегії з питань розвитку громадянського суспільства України на 2021-2026 роки ініційовано посилення комунікації між правоохоронними органами та правозахисними й іншими організаціями громадянського суспільства [37]. Такі дії з комунікування передбачають створення консультативно-дорадчих органів з метою організації обміну інформацією та обговорення проблемних питань, пов'язаних із безпекою діяльності представників ОГС. Співпраця Міністерства внутрішніх справ України з громадськими правозахисниками набула гострої актуальності через масові переслідування українських громадських активістів на територіях України, тимчасово окупованих російськими військами.

Одним із завдань Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки є сприяння розвитку волонтерської діяльності, у т. ч. усунення суперечностей між положеннями Закону України

«Про волонтерську діяльність» та Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів, пов'язаних із провадженням волонтерської діяльності, та удосконалення законодавства про волонтерську діяльність у частині залучення до відповідної діяльності дітей і молоді, а також здійснення заходів для формування культури волонтерської діяльності у здобувачів освіти. Очікуваним для розвитку волонтерського руху стало ухвалення Верховною Радою України 15 серпня 2022 року в другому читанні двох законопроектів, спрямованих на виконання цього завдання Національної стратегії. Закон «Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності» розширює перелік напрямів волонтерської діяльності [26]. Передусім у цей документ внесено корективи, пов'язані з переходом російської агресії проти України у повномасштабну війну.

Основні засади ефективної взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства, вважає Бондарчук Н. В., повинні базуватись на таких положеннях [21, с. 47] :

- 1) не втручатися органам державної влади у діяльність один одного за винятком непередбачуваних випадків, і лише в тих, що передбачені чинним законодавством;
- 2) гласність та колегіальність при виробленні спільних рішень та їх реалізації;
- 3) рівність прав інститутів громадянського суспільства та державна підтримка у випадках, передбачених чинним законодавством;
- 4) нести відповідальність за виконання взятих на себе зобов'язань;
- 5) здійснювати державний контроль за діяльністю інститутів громадянського суспільства, у тому числі за використанням коштів державного бюджету, що надаються, відповідно до чинного законодавства;
- 6) забезпечення органами державної влади прав та законних інтересів інститутів громадянського суспільства;

7) визнання органами державної влади права інститутів громадянського суспільства на участь у формуванні та реалізації державної політики.

Громадські організації під час взаємодії з органами державної влади та самоврядування впливають на їх легітимність. Безпосередній контроль за проведенням національних і місцевих виборів здійснюють громадські організації [21, с. 47]. Дослідник І. Попов зазначав, що причини в активності громадських організацій у виборчому процесі зумовлені насамперед більшою можливістю неурядових організацій впливати на суспільні процеси [21].

Результати дослідження свідчать, що у 2020 році зосереджено увагу на співпраці органів державної влади та громадських організацій та громадських об'єднань у Хмельницькій області. Завдання в Управління взаємодією з представниками третього сектору доручено 89% експертів представникам органів влади (майже порівну регіональних і муніципальних) [23]. Незважаючи на явну незмінність підходу влади до цього питання, у 2020 році відбулася якісна трансформація семантичного змісту понять «співробітництво»: з невизначеного - «в усіх напрямках роботи» до чіткого позначення «окремих напрямків роботи». У 2019 році лише 41,9% експертів мали чіткі межі, алгоритми та напрями роботи з неприбутковим сектором, у 2021 році їх було 56,4% [23]. Це може свідчити про зростання розуміння владою, особливо на регіональному рівні, своєї ролі і практичної переваги неприбуткових організацій як інструменту підвищення ефективності управління і якості життя. У 2020 році 87,1% чиновників різних рівнів реально взаємодіяли з неприбутковими організаціями та громадські об'єднання (не більше 3% змін протягом року). Відповідно до вже встановлених за традицією, частіше це робили представники регіональної влади, дещо рідше – муніципальною владою [23].

Таблиця 2.5

Форми співпраці органів державної влади із громадськістю

Назва форми співпраці	Характеристика
1. Інформування	Інформування передбачає передачу фактів, подробиць або ідей, щоб допомогти комусь краще зрозуміти певний предмет, ситуацію чи подію.
2. Консультації (очні й телефонні, відповіді на письмові запитання, «гарячі лінії» тощо)	Консультації стосуються процесу пошуку поради чи інформації від експерта чи професіонала в певній галузі. Вони можуть приймати різні форми, включаючи особисті зустрічі, телефонні розмови, письмові відповіді на запитання та «гарячі лінії», куди люди можуть звернутися за негайною допомогою.
3. Формування дорадчих комітетів	Консультативні комітети – це групи осіб, які надають консультації та рекомендації організації чи урядовій установі з конкретних питань чи сфер знань.
4. Громадські слухання	Громадські слухання, як правило, проводяться державними установами, законодавчими органами чи іншими громадськими організаціями, щоб отримати інформацію від громади перед прийняттям рішень, які можуть вплинути на неї.
5. Круглі столи	Круглий стіл — це форма дискусії або зустрічі, під час якої учасники сидять навколо столу, щоб сприяти відкритому та рівноправному діалогу. Формат круглого столу часто використовується в ситуаціях, коли є кілька зацікавлених сторін з різними поглядами, яким потрібно зібратися разом, щоб обговорити конкретну проблему або спільно прийняти рішення.
6. Неформальні зустрічі	Однією з головних переваг неформальних зустрічей є те, що вони можуть бути більш гнучкими та адаптованими, ніж офіційні зустрічі. Вони дозволяють учасникам брати участь у спонтанній розмові та слідувати власним

	планам, що іноді може призвести до творчих рішень і несподіваних ідей.
7. Громадська освіта	Громадська освіта стосується системи освіти, яка забезпечується та фінансується урядом на користь широкої громадськості.
8. Референдум	Референдум — це пряме голосування, під час якого виборцям пропонується прийняти або відхилити певну пропозицію чи питання, як правило, важливе політичне чи конституційне питання.
9. Консультаційні та координаційні ради	Консультаційні та координаційні ради — це органи, створені урядами чи організаціями для надання порад, рекомендацій і координації з конкретних питань або тем.

Джерело : узагальнено автором на основі даних [46].

За останнє десятиліття роль громадськості асоціацій в Україні поступово зменшується і збільшується. Згідно із офіційними даними на сайті Вінницької обласної військової адміністрації на Вінниччині станом на 2020 рік кількість громадських організацій становить 2971 [22]. Громадські об'єднання, за думкою М. Левчука, беруть активну участь у розробці, моніторингу та формуванні громадської думки про механізми та напрями реалізації державної політики в різних сферах: економічні, соціальні, духовні, культурні, молодіжні, екологічні, освітні, охорона здоров'я, організація дозвілля і т. д. Отже, ці соціальні інститути стають основою практичного досвіду та стати ефективним джерелом консолідації зусиль членів суспільства (людина і громадянин) та інститутів влади (державне управління тіла) [15].

Проте проблеми ефективності механізмів взаємодії між влади та громадських організацій потребують подальшого вивчення, аналізу та пошуку шляхів підвищення їх ефективності.

2.2. Напрями вдосконалення взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства

Аналізуючи ситуацію в Україні, науковці стверджують, що державна політика взаємодії між владою та громадянським суспільством розвивається без поглибленого аналізу причини проблемних ситуацій, що призводить до постійних конфліктів між державною владою та суспільством, механізми взаємодії потребують удосконалення уточнення термінів та інструментів, що є актуальним для сьогодення.

Найкращим способом попередження соціальної напруженості є здійснення моніторингу стану забезпечення основних прав і свобод громадян та підтримання діалогу з громадськістю і залучення громадських організацій до вирішення існуючих проблем в конкретному регіоні [44].

Згідно отриманих з Національного інституту стратегічних досліджень (далі — НІСД) даних про взаємодію органів державної влади з організаціями громадянського суспільства, можна говорити про вироблений певний комплекс форм та методів співпраці з громадськістю, який використовується на місцях [44]:

1. Створення та діяльність консультативно-дорадчих органів при органах виконавчої влади та місцевого самоврядування. Найбільш поширеною та системною формою взаємодії органів державної влади та організаціями громадянського суспільства на сьогодні є громадські ради, які визначаються як колегіальні виборні консультативно-дорадчі органи, утворені для :

- забезпечення участі громадян в управлінні державними справами;
- здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади;
- налагодження ефективної взаємодії зазначених органів з громадськістю;
- урахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики [44].

При дослідженні та розробці пропозицій покращення взаємодії держави та

громадянського суспільства, необхідно звернути увагу на такі складові механізму взаємодії зарубіжних країнах, як політико-правова, інституційна, організаційна та фінансова. Досвід зарубіжних країн подано у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Механізми взаємодії держави та громадянського суспільства в зарубіжних країнах

Країна	Механізми взаємодії громадянського суспільства та держави
Словенія	Координацію реалізації Стратегії розвитку неурядових організацій та волонтерства забезпечує Міністерство державного управління, яке надає співфінансування проектам інститутів громадянського суспільства, організовує роботу Фонду розвитку неурядових організацій, підтримує діяльність регіональних майданчиків для неурядових організацій.
Польща	Тут уряд створив цілу систему інституцій, покликаних підтримувати розвиток громадянського суспільства. Зокрема, в урядовій Канцелярії (апараті) працює Департамент громадянського суспільства, який готує програми підтримки громадянського суспільства та сприятливе для його розвитку законодавство, організовує діяльність Ради з питань суспільно корисної діяльності та забезпечує ведення діалогу з інститутами громадянського суспільства. Також функціонує Комітет суспільної користі (очолює віце-прем'єр-міністр) — орган державного управління, створений для координації та організації співробітництва між органами державного управління і суб'єктами, які працюють у сфері волонтерства та суспільної користі.
Естонія	Відповідні повноваження надані Міністерству внутрішніх справ (поряд з питаннями забезпечення громадського порядку та охорони державного контролю). Міністерство аналізує, планує та координує політику з питань громадянського суспільства (зокрема, в контексті виконання Концепції розвитку громадянського суспільства), а також підтримує розвиток його інститутів через спеціальний національний фонд.

Велика Британія	Відповідні повноваження тривалий час виконує Офіс з питань громадянського суспільства, який нещодавно переформатований в Офіс громадянського суспільства та молоді у складі Департаменту (міністерського рівня) з питань цифрових технологій, культури, ЗМІ та спорту. До його відання належать питання благодійності, волонтерства, соціального підприємництва, а також координації реалізації Стратегії громадянського суспільства.
Швеція	Тут функціонує Агентство у справах молоді та громадянського суспільства, завданням якого є покращення умов для діяльності інститутів громадянського суспільства, у т. ч. надання фінансової підтримки.

Джерело : узагальнено автором на основі даних [1, с. 91].

В Україні сформовано розгалужену систему громадських рад при органах виконавчої влади та місцевого самоврядування. У останні роки (2022-2023 рр.) відбувся процес ротації: у більшості областей було затверджено нові склади громадських рад при обласних державних адміністраціях, кількість організацій значно збільшилась у зв'язку із забезпеченням потребуючих людей гуманітарною допомогою.

Рівень діалогу між владою та громадськістю не дозволяє знижувати суспільно-політичну напруженість у регіонах. Найбільш практичною проблемою є низький вплив громадських консультативно-дорадчих органів на ухвалення рішень. Місцева влада прагне обмежити вплив громадськості консультаціями формального характеру, та використовувати організації громадянського суспільства для легітимації своїх рішень і дій [43]. З іншого боку, спостерігаються численні приклади, коли робота організацій громадянського суспільства політизується чи здійснюється виключно з метою особистого збагачення чи політичного зростання керівництва таких організацій.

А. Ф. Руденко запропонував органам державної влади України такі заходи [44]:

1. Координаційній раді сприяння розвитку громадянського суспільства при Президенті України – залучити представників органів державної влади та організацій громадянського суспільства з регіонів до спільного розроблення уніфікованої системи контролю за співробітництвом між державним органом та громадськими об'єднаннями. Це допоможе зібрати пропозиції щодо потенційних можливостей.

2. Верховній Раді України та відповідним профільним комітетам:

- пришвидшити процес ухвалення проекту Закону України «Про публічні консультації», розробленого робочою групою проекту Координатора проектів ОБСЄ в Україні та Секретаріату Кабінету Міністрів України, із закріпленням норм про обов'язкове проведення громадських консультацій, залучення представників громадськості до роботи комітетів обласних, районних та місцевих рад, а також розробленими ефективними механізмами запобігання порушень органами влади вимог проведення консультацій із громадськістю у визначених законодавством випадках;
- внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та проекту Закону України «Про публічні консультації» щодо правового статусу, порядку створення, організацію діяльності консультативно-дорадчих органів з метою розширення їх повноважень щодо участі у вирішенні питань державного та місцевого значення. Для цього доречним буде вивчення міжнародної практики та можливості закріплення в окремих випадках обов'язковості урахування рішень громадських консультативно-дорадчих органів;
- закріпити механізми моніторингових оцінок реалізації державних та регіональних цільових програм в аспекті цільового та ефективного використання коштів шляхом внесення відповідних змін у Закон України «Про засади державної регіональної політики» та Закон України «Про запобігання корупції»;

- внести зміни до Бюджетного кодексу України, в яких передбачити визначення терміну «державна фінансова підтримка громадських об'єднань» та розширити перелік громадських об'єднань, яким надано право на отримання державної фінансової підтримки, та передбачити пріоритетність державного фінансування організацій громадянського суспільства на конкурсних засадах, визначивши в законодавстві чіткі критерії і порядок часткового фінансування інституційного розвитку організацій громадянського суспільства ;
 - розроблення типового Договору між організатором конкурсу та ОГС про реалізацію програми (проекту, заходу), для виконання яких надається фінансова підтримка за рахунок бюджетних коштів; розроблення типового порядку проведення перевірки достовірності інформації, наведеної в конкурсній пропозиції, що сприятиме уникненню конфліктних ситуацій та покращенню процедури проведення конкурсу;
 - виробити пріоритети та єдині критерії щодо надання фінансової підтримки за рахунок бюджетних коштів для виконання програм (реалізації проектів, заходів); розробити та запровадити обов'язковий моніторинг та оцінки розпорядниками бюджетних коштів програм і проектів, які виконуються організаціями громадянського суспільства за рахунок бюджетних коштів;
 - упорядкувати процедури звітності ОГС про виконання проектів за рахунок бюджетних коштів та визнати обов'язковим розміщення інформації про результати проектів, зробивши її публічною;
 - запровадити єдину звітність про діяльність консультативно-дорадчих структур та її результати з обов'язковим оприлюдненням цієї інформації на Інтернет-сайтах відповідних органів влади.
3. Міністерству соціальної політики України, Міністерству молоді та спорту України, Міністерству інформаційної політики України: організувати та провести інформаційні кампанії з висвітлення досягнень діяльності громадських

організацій, у тому числі яким надається фінансова підтримка, зробивши акцент на залучення до їхньої підтримки інших органів державної влади.

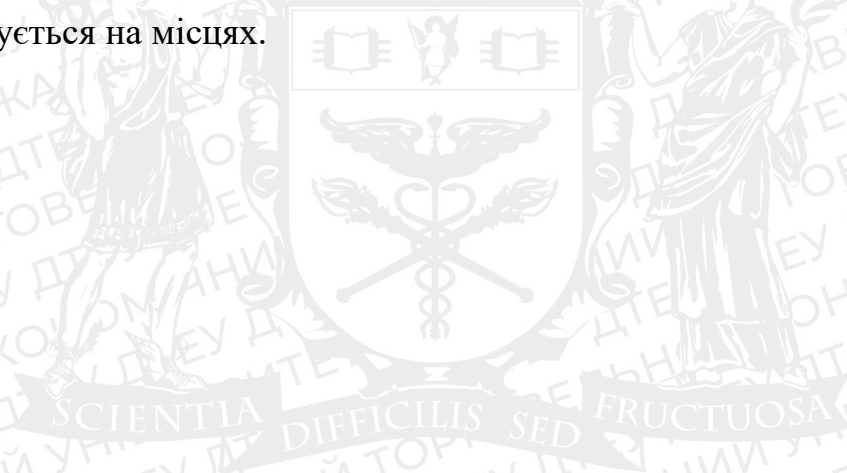
4. Обласним державним адміністраціям та Київській міській державній адміністрації:

- своєчасно забезпечувати розробку, громадське обговорення та оприлюднення щорічних регіональних планів заходів щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки;
- передбачити у структурах МДА відповідальні підрозділи за підтримання взаємодії з громадськістю; у департаментах, управліннях та відділах визначити відповідальну особу за цю ділянку роботи;
- при визначенні форм проведення публічних громадських обговорень поєднувати електронні консультації з публічними заходами та уникати заходів, які не передбачають отримання зворотного зв'язку з громадськістю;
- здійснювати постійний моніторинг соціальної напруженості регіону, заміру громадської думки з метою відстеження тенденцій соціальнополітичного розвитку і змін якості життя населення в регіонах, передбачити відповідні кошти у бюджетних заявках;
- сприяти тому, щоб на рівні територіальних громад затверджувався так званий «мінімальний» набір правових механізмів місцевої демократії: статут територіальної громади, положення «Про місцеву ініціативу», «Про громадські слухання», «Про загальні збори громадян за місцем проживання», Порядок консультацій із громадськістю, Порядок проведення громадської експертизи діяльності ОМС, Порядок делегування органам самоорганізації населення окремих повноважень відповідної місцевої ради, фінансів та майна;

- провести серію семінарів та тренінгів для представників організацій громадянського суспільства щодо підвищення рівня їх обізнаності та стимуляції активності в обговоренні та прийнятті державних рішень [44].

Найкращим способом попередження соціальної напруженості є здійснення моніторингу стану забезпечення основних прав і свобод громадян та підтримання діалогу з громадськістю і залучення громадських організацій до вирішення існуючих проблем в конкретному регіоні [40].

Згідно отриманих НІСД даних про взаємодію органів державної влади з організаціями громадянського суспільства, можна говорити про вироблений певний комплекс форм та методів співпраці з громадськістю, який використовується на місцях.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі досліджено взаємодію органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства. Розглянуто сучасний стан та тенденції взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства; проаналізовано зовнішні та внутрішні фактори впливу на взаємодію органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства; охарактеризовано механізми взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Результати проведеного дослідження взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства та розробка пропозицій щодо визначення напрямів удосконалення взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства, дозволили відповідно до мети та завдань зробити такі висновки та узагальнення.

1. Основними принципами ефективної взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства є: взаємна повага: державні органи та інститути громадянського суспільства повинні ставитися один до одного з повагою та визнавати роль і відповідальність один одного, відкрита комунікація: державні органи та інститути громадянського суспільства повинні підтримувати відкриті та прозорі канали комунікації для сприяння обміну інформацією, ідеями та відгуками, співпраця: державні органи та інституції громадянського суспільства повинні співпрацювати для досягнення спільних цілей, визнаючи, що кожен має унікальні сильні сторони та перспективи, які потрібно висловити, Підзвітність: державні органи та інститути громадянського суспільства повинні бути підзвітними один одному та громадськості за свої дії та рішення.

Дотримуючись цих принципів, державні органи та інститути громадянського суспільства можуть ефективно співпрацювати для вирішення

складних соціальних проблем, сприяння демократичному врядуванню та підвищення загального добробуту своїх громад.

2. Саме продуктивний діалог між громадськими об'єднаннями та владою може забезпечити право участі громадян у процесі прийняття рішень з питань, які мають для них важливе значення. Проте отримати таке право може лише той, хто реально відстоює найважливіші інтереси громадськості, вступає у відкритий діалог із владою. Лише в такому разі можна говорити про ефективне й паритетне поєднання державних ініціатив та громадської участі.

3. Існує декілька механізмів взаємодії органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства, зокрема:

- Громадські консультації: є поширеним механізмом взаємодії органів виконавчої влади та громадських організацій. Цей механізм дозволяє організаціям громадянського суспільства брати участь у процесі прийняття рішень, надаючи відгуки про запропоновану політику чи законодавство.

- Дорадчі комітети: як ще один механізм взаємодії між органами виконавчої влади та організаціями громадянського суспільства, зазвичай складаються з експертів і представників організацій громадянського суспільства, які надають поради та рекомендації з конкретних питань.

- Державно-приватне партнерство: це є спільні зусилля між урядом і організаціями приватного сектору або організаціями громадянського суспільства для вирішення соціальних або економічних проблем. Ці партнерства можуть передбачати спільні ініціативи, угоди про фінансування чи інші форми співпраці.

- Діалогові майданчики: це форуми для обговорення та обміну інформацією між органами виконавчої влади та організаціями громадянського суспільства. Ці платформи можуть приймати форму круглих столів, семінарів або конференцій.

- Механізми прозорості та підзвітності: механізми прозорості та підзвітності, такі як закони про свободу інформації та ініціативи щодо відкритих даних, можуть сприяти спілкуванню та взаємодії між органами виконавчої влади та організаціями громадянського суспільства. Ці механізми забезпечують доступ до інформації та даних, які можуть використовуватися організаціями громадянського суспільства для моніторингу та забезпечення підзвітності уряду.

Загалом, ефективні механізми взаємодії можуть допомогти сприяти прозорості, підзвітності та участі в процесі прийняття урядових рішень, а також побудувати міцніші стосунки між органами виконавчої влади та інститутами громадянського суспільства.

4. Декілька напрямків удосконалення взаємодії органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства:

- ✓ Створити формальні структури для взаємодії: органи виконавчої влади можуть створювати формальні структури, такі як консультативні комітети або робочі групи, щоб сприяти регулярній та структурованій взаємодії з інститутами громадянського суспільства.
- ✓ Сприяти культурі співпраці: органи виконавчої влади повинні сприяти культурі співпраці та партнерства з інститутами громадянського суспільства, визнаючи цінність різноманітних точок зору та потенціал для спільного вирішення проблем.
- ✓ Підвищення прозорості: Органи виконавчої влади можуть підвищити прозорість, надаючи своєчасну та доступну інформацію про політичні рішення, розподіл бюджету та виконання програм. Це може допомогти зміцнити довіру та сприяти конструктивній взаємодії з інститутами громадянського суспільства.
- ✓ Розробити програми розвитку потенціалу: органи виконавчої влади можуть запропонувати програми розвитку потенціалу для підтримки розвитку навичок

і знань серед інститутів громадянського суспільства. Це може включати навчання з адвокації, аналізу політики та оцінки програм.

- ✓ Розширити процеси прийняття рішень за участю: Органи виконавчої влади можуть розширити процеси прийняття рішень за участю, наприклад складання бюджету за участю, щоб залучити інститути громадянського суспільства до прийняття рішень та розподілу ресурсів.
- ✓ Зміцнити законодавчу базу: органи виконавчої влади можуть працювати над посиленням правової бази, яка захищає права інститутів громадянського суспільства та забезпечує їх здатність діяти вільно та незалежно.
- ✓ Сприяти обізнаності громадськості: Органи виконавчої влади можуть сприяти обізнаності громадськості щодо ролі та значення інститутів громадянського суспільства у просуванні демократичного врядування та соціального розвитку.

Враховуючи ці напрямки, органи виконавчої влади можуть покращити взаємодію з інститутами громадянського суспільства, сприяючи більш ефективній співпраці та досягаючи кращих результатів для суспільства.

SCIENTIA DIFFICILIS SED FRUCTUOSA

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук Т. Державна політика сприяння розвитку розвитку громадянського суспільства: проблеми організаційно-функціонального забезпечення / *Політичні дослідження*. 2021. № 2 (48). С. 80-96.
2. Взаємодія громадянського суспільства та держави в умовах сьогодення Головащук А. П. // Взаємодія громадянського суспільства, особи і держави: вектор удосконалення: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 25-й річниці Конституції України (м. Київ, 22 червня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 240 с.
3. Взаємодія органів виконавчої влади та громадських інституцій: адміністративно-правовий аспект / Олексій Дніпров // *Підприємництво, право і господарство*. № 4/2021. с. 138-143.
4. Горбань О. В. Поняття громадянського суспільства в контексті сучасного цивілізаційного розвитку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 7 : Релігієзнавство. Культурологія. Філософія* : зб. наук. праць. Вип. 41(54). 2019. с. 64-74.
5. Громадянське суспільство в час воєнних конфліктів. Збірник наукових статей. За ред. П. Кендзьора. Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін “Нова Доба”. Львів : Панорама, 2020. 140 с.
6. Громадянське суспільство: курс лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Менеджмент» спеціальності 073 «Менеджмент», ОПП «Публічне управління та адміністрування» / уклад. Т. М. Борко, О. В. Шарін. Миколаїв : МНАУ, 2022. 153 с.
7. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильєв, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2018. 536 с.

8. Декларація принципів «Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання у новому тисячолітті», прийнята ООН 12 грудня 2003 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c57#Text.

9. Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2022 № 209. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2022-%D0%BF#Text>.

10. Деякі питання територіальних органів Міністерства юстиції : Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2019 № 870-2019-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/870-2019-п#Text>.

11. Інститут соціології ім. Едмунда Внук-Липинського / наук. тов-во ім. В. Липинського / Архів оригіналу за 19 березня 2020.

12. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016-2020. К.: Ваіте, 2016. 280 с.

13. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

14. Краснопольська Т. М., Милосердна І. М. Цифрові технології в механізмі взаємодії громадянського суспільства та держави. *Актуальні проблеми політики* : зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. редкол.), Л. І. Кормич (голов. ред.), І. М. Милосердна (відп. ред.) та ін. ; НУ «ОЮА», Південноукр. центр гендер. проблем. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 67. С. 68-74.

15. Левчук М.Г. Взаємодія органів місцевого самоврядування та громадських таких об'єднань в умовах децентралізації і державно управлінських послуг. Інститут проблем публічного адміністрування та місцевого самоврядування. 2019. URL: http://www.academy.gov.ua/ej/ej7/doc_pdf/levchuk.pdf

16. Месюк М. П. Взаємодія інститутів влади та громадянського суспільства в Україні у контексті євроінтеграційних процесів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 8. С. 87-93.

17. Майбутнє європейської соціальної моделі / Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіональне представництво в Україні та Білорусі. Ентоні Гідденс. К.: Заповіт, 2006. 56 с.

18. Михненко А., Кравченко С., Пантелейчук І. та ін. Суспільство та влада: механізми взаємодії : навчально-методичні матеріали для слухачів дисципліни «Механізми взаємодії суспільства і влади». Київ : НАДУ, 2013. 80 с.

19. Молодь зацікавлена у відбудові України, тому маємо створити такі умови, щоб вона поверталася 27.02.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3675842-marina-popatenko-zastupnica-ministra-molodi-ta-sportu.html>

20. Національна безпека в глобалізаційних умовах : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. І. Кормич, Т. М. Краснопольська. (Сер. «Навчально-методичні посібники»). Одеса : Фенікс, 2020. 76 с.

21. Окремі аспекти взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства / Кравцова З.С. // *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2. 2021. с. 46-49.

22. Офіційний вебсайт Вінницької обласної військової адміністрації. URL: <https://www.vin.gov.ua/gromada/instituty-hromadianskoho-suspilstva-vinnychchynu>

23. Офіційний вебсайт Департаменту інформаційної діяльності культури, національностей та релігій Хмельницької обласної державної адміністрації. URL: <http://kultura.km.ua/перелік-громадських-організацій-нац>

24. Офіційний вебсайт фонду «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва. - URL: <https://dif.org.ua/category/publications>

25. Поняття громадянського суспільства в контексті сучасного цивілізаційного розвитку / Горбань О.В. // Київський університет імені Бориса Грінченка // *Філософія*. Випуск 41 (54). 2019. с. 66-74.

26. Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності» : Закон України від 15.08.2022 № 2519-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-20#Text>

27. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 року № 4572-VI. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

28. Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади: Указ Президента України від 01.08.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/683/2002#Text>

29. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. URL: [«https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text)

30. Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Указ президента № 487/2021 від 31.07.2004. -URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854/2004#Text>

31. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text>

32. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 року № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF#Text>

33. Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 1302. Офіційний вісник України. 2002. № 36. Ст. 1700 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1302-2002-%D0%BF#Text>

34. Про звернення громадян: закон України від 2 жовтня 1996 року № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
35. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 222.
36. Про Національну програму інформатизації: закон України від 01.12.2022 № 2907-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
37. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки : указ президента № 487/2021 від 27.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/487/2021>.
38. Про основні засади молодіжної політики: Закон України № 2849-IX від 13.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
39. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 року № 3. Офіційний вісник України. 2002. № 2. Ст. 57.
40. Про стан розвитку громадянського суспільства України в 2021 році та його зміни на початку 2022 року : матер. щоріч. доп. / [В. Потапенко, Ю. Тищенко, Ю. Каплан та ін.] ; заг. ред. Ю. Каплан. Київ : НІСД, 2022. 56 с. (Серія «Гуманітарний розвиток»).
41. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 року № 3166-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.
42. Публічна політика : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Е. В. Мамонтова, Т. М. Краснопольська. (Сер. «Навчально-методичні посібники»). Одеса : Фенікс, 2020. 84 с.
43. Результати дослідження громадської думки щодо рівня довіри до уповноважених органів з питань пробації / за ред. О. Янчука, К. Новохатньої. Київ. 2019. 24 с.
44. Руденко А.Ф. Основні форми та напрями взаємодії органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в Україні на регіональному рівні //

Відділ розвитку політичної системи. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-11/Rudenko_region-0c8fe.pdf.

45. Соціологічні виміри громадянського суспільства в Україні / за наук. ред. О. Резніка. Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. 288 с.

46. Тектоніка сучасної демократії: навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / Л. І. Кормич, Т. М. Краснопольська. Одеса : Фенікс, 2021. 72 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).

47. Томкіна О. О. Удосконалення діяльності конституційного суду України в контексті розвитку інформаційного суспільства // матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-й річниці Конституції України. *Взаємодія громадянського суспільства, особи і держави: вектор удосконалення*. м. Київ, 22 червня 2021 р. с. 118-121.

48. Удосконалення механізмів взаємодії органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства / Бондарчук Н. В. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/857/1/Бондарчук%20Н.%20В.%20Удосконалення%20механізмів.pdf>

49. Хабермас Ю. Залучення другого: нариси політичної теорії. / Пер. с англ. під ред. Скляднева Д.А. М.: Наука, 2001. 64 с.

50. Ховард М. Слабкість цивільного громадянства в посткомуністичній Європі; Пер. с англ / Марк М.Ховард. М. : Аспект Пресс, 2019. С. 53.

51. Шайгородський Ю. Взаємодія політичних інститутів та інститутів громадянського суспільства в Україні // *Трансформація як інструмент аналізу соціальних змін*. Авт. Колект: М.І. Михальченко (керівник), К.: ІШЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2019. № 4. С. 92-122.

52. Як ніжинські органи самоорганізації населення діють під час війни. URL: <https://nizhyn.city/articles/212197/yak-nizhinski-organi-samoorganizacii-naselennyadiyut-pid-chas-vijni>;

53. Війна згуртувала ще більше: як черкаські допомагають захисникам. URL: <https://suspilne.media/212914-vijna-zgurtuvava-se-bilse-ak-cerkasci-dopomagaut-zahisnikom/>

АНОТАЦІЯ

Пономаренко І.С. Взаємодія органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства. Випускна кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування». Державний торговельно-економічний університет, 2023.

У випускній кваліфікаційній роботі досліджено взаємодію органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства. Розглянуто сучасний стан та тенденції взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства; проаналізовано зовнішні та внутрішні фактори впливу на взаємодію органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства; охарактеризовано механізми взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства та розроблено пропозиції щодо визначення напрямів удосконалення взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Ключові слова: суспільство, механізми взаємодії, воєнний стан, волонтери, громадські організації.

SUMMARY

Ponomarenko I.S. Interaction of executive authorities with civil society institutions. Final qualifying work for obtaining Bachelor of specialty 281 "Public Management and Administration", educational program "Public Management and Administration". State University of Trade and Economics, 2023.

The final qualification work examines the interaction of executive authorities with civil society institutions. The current state and trends in the interaction of executive authorities with civil society institutions are considered; external and internal factors influencing the interaction of executive authorities with civil society institutions are

analyzed; mechanisms of interaction between executive authorities and civil society institutions are characterized; proposals for identifying areas for improving the interaction of executive authorities with civil society institutions are developed.

Key words: society, mechanisms of interaction, martial law, volunteers, civil society organizations.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу студентки 4-го курсу, 18 групи
денної форми навчання освітнього ступеня "бакалавр"
спеціальності "Публічне управління та адміністрування"
Державного торговельно-економічного університету

Пономаренко Ілони Сергіївни

на тему: "Взаємодія органів виконавчої влади з інститутами
громадянського суспільства"

Актуальність теми полягає в тому, що взаємодія органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства виступає вагомим чинником демократизації держави та є невід'ємним елементом правової демократичної держави, в якій відповідні права мають реальний, а не декларований характер. Участь громадянського суспільства у політико-правовому житті країни має забезпечувати ефективність прийняття управлінських рішень, а також сприяти формуванню системи права на основі ціннісного визначення прав і свобод людини, громадянина та захисту їх законних інтересів.

Проте сьогодні в Україні існує низка проблем у цьому аспекті, які протягом тривалого часу залишаються невирішеними. Незважаючи на намагання органів публічної влади врегулювати на законодавчому рівні роль громадянського суспільства в різних сферах діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, реальна взаємодія між цими інституціями залишається на досить низькому рівні. Задля підвищення ефективності взаємодії органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства вона має відбуватись за чотирма напрямками.

Авторкою випускної кваліфікаційної роботи, яку подано на рецензування розглянуто сучасний стан та тенденції взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства; проаналізовано зовнішні та внутрішні фактори впливу на взаємодію органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства; охарактеризовано механізми взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства та сформульовано пропозиції щодо визначення напрямів удосконалення взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

В роботі чітко визначено об'єкт та предмет дослідження, сформульовані мета та завдання наукового пошуку. Для вирішення поставлених завдань авторкою вдало використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження.

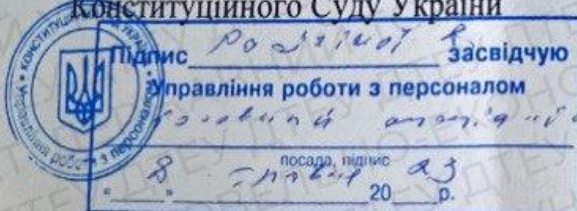
Випускна кваліфікаційна робота Пономаренко Ілони Сергіївни за змістом та оформленням відповідає поставленим вимогам, мета та завдання розкриті.

Враховуючи вищевикладене випускна кваліфікаційна робота Пономаренко Ілони Сергіївни рекомендується до захисту та заслуговує на позитивну оцінку.

Рецензент,

науковий консультант судді

Конституційного Суду України

Вікторія РОСІХІНА

[Handwritten signature]

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Пономаренко Ілона Сергіївна, повідомляю, що за результатами здійснення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Взаємодія органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія роботи ідентична з друкованою.

«10» травня 2023 року

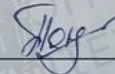

(підпис)

Згода

Я, Пономаренко Ілона Сергіївна, засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: “Взаємодія органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства” несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування. Жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«10» травня 2023 року

(підпис)